

Els Beerten,
Allemaal willen we de hemel

Letterkundige en didactische analyse

Dimensies	Indicatoren	Toelichting complicerende factoren
Algemene vereisten	Bereidheid	De roman is dik (498 pagina's), begint verwarrend en speelt zich af in het verleden. Voor de N2-lezer zou dit een onoverkomelijk struikelblok kunnen blijken. Ook de meeste N3-lezers zullen dit lastig vinden. Wat hen echter zal motiveren om door te lezen zijn de vele open plekken en de manier waarop de lezer serieus wordt genomen: er worden geen voorspelbare of pasklare oplossingen aangeboden. De N4-lezer zal de enigszins complexe structuur van de roman weten te waarderen.
	Interesses	Het boek biedt ruim voldoende gebeurtenissen en gevoelens die lezers van alle niveaus zullen aanspreken (oorlog, verraad, liefde, vriendschap, identiteit). Door de sterke mannelijke en vrouwelijke hoofdpersonen is de roman bovendien voor beide geslachten interessant.
	Algemene kennis	De vereiste algemene kennis is beperkt. Jaartalkennis is een pre, en ook kennis van historische plekken als het oostfront en Dresden helpen bij het begrip van het boek. Voor Nederlandse lezers kan de Belgische setting wat vreemd zijn, vooral als het gaat om het Vlaams nationalisme.
	Specifieke literaire en culturele kennis	De lezer moet om kunnen gaan met een meervoudig personaal perspectief, en verstoringen van de chronologie.
Vertrouwdheid met literaire stijl	Vocabulaire	Er komen nauwelijks moeilijke woorden voor in het boek. Alleen woorden die naar de Vlaamse dorpsfolklore verwijzen, kunnen voor N2-lezers misschien lastig zijn, maar dat zijn er niet veel.
	Zinsconstructies	De zinnen zijn over het algemeen kort en helder. Zij zullen op geen enkel niveau problemen opleveren.
	Stijl	Beertens stijl is onopgesmukt en helder. Zij vertelt het verhaal voornamelijk via dialogen en innerlijke monoloog. Lange beschrijvingen, die N2-lezers lastig zouden kunnen vinden, zijn er niet of nauwelijks.

Vertrouwdheid met literaire personages	Karakters	Niet alle karakters krijgen evenveel aandacht, wat ook komt doordat je de personages via henzelf leert kennen. Ward beleeft het meeste, en leert het meeste over zichzelf, met Renée als goede tweede. De karakters - zowel de hoofd- als bijfiguren - zijn wel herkenbare figuren - echt buitenissige types zitten er niet tussen -, en het perspectief vergemakkelijkt de identificatie met de personages, zeker voor N3. Wat identificatie voor N2 weer lastiger maakt, is het aantal hoofdpersonen.
	Aantal karakters	Behalve de vier hoofdfiguren zijn er een tiental bijfiguren die allen op een logische manier met de hoofdfiguren verbonden zijn. Voor N2-lezers kan het aantal bijfiguren (met name in het dorp) voor verwarring zorgen.
	Ontwikkeling van en verhouding tussen karakters	De verhoudingen tussen de personages zijn een belangrijke generator van de gebeurtenissen. Op elk niveau zullen lezers dit interessant vinden, variërend van de vraag 'Zou Ward mijn vriend kunnen zijn?' (N2) tot 'Wat zijn de overeenkomsten tussen de karakters van Renée en Ward?' En wat is de rol van Remi in het geheel? (N4).
Vertrouwdheid met literaire procedés	Spanning	Voor N2- en N3-lezers zullen de oorlogssequenties (het verhaal van Ward) het interessantst zijn. Ook de slothoofdstukken - over de aanloop naar het proces en het proces zelf, zijn spannend vanwege de vraag: komt de waarheid uit? De delen over Remi, die zijn mirakels wil doen, zijn voor de echte spanninglezers waarschijnlijk het minst interessant.
	Chronologie	De roman is niet chronologisch verteld. Wel maakt Beerten steeds duidelijk wanneer een bepaald hoofdstuk speelt, door het jaartal als hoofdstuktitel te nemen. Daarmee wordt de chronologie voor N3- en N4-lezers een makkelijk (en bevredigend) op te lossen puzzel. N2-lezers zullen er beduidend meer moeite mee hebben, omdat de tijdsprongen - zeker in het begin van het boek - afleiden van de plot.
	Verhaallijn(en)	Er zijn verschillende verhaallijnen die om de centrale plot heen meanderen, bijvoorbeeld de ontluikende liefde die Remi opvat, het verhaal van de muziekvereniging, de ambities van Renée, de gezinssituatie van Ward. Deze verhaallijnen zijn niet moeilijk te onderscheiden en op zichzelf goed te volgen. De moeilijkheid is dat ze het lastiger maken om de centrale plot te volgen, iets wat N2-lezers, en in mindere mate ook N3-lezers, als vervelend of lastig zullen kunnen ervaren, zeker in combinatie met de doorbroken chronologie.
	Perspectief	Het perspectief is lastig in dit boek. Het verhaal wordt afwisselend verteld door vier ik-vertellers, waarbij er geen vaste volgorde is en er verder ook geen aanduidingen zijn die de lezer duidelijk maken wie er aan het woord is. Dat moet hij zelf opmaken uit wat hij leest. Voor de N2-lezer is dat erg verwarrend. Bovendien vergt dit nog eens extra motivatie omdat er elk hoofdstuk opnieuw 'werk' van hem

		<p>wordt gevraagd. Op dit punt werken de korte hoofdstukken in het nadeel. De N3-lezer zal door het opvallende spel met het perspectief uitgedaagd worden verder na te denken over het boek. Het is daarbij prettig voor deze lezer dat alle vier de perspectieven wel betrouwbaar zijn. N4-lezers zullen het leuk vinden om deze opvallende verteltechniek te verbinden met andere opvallende verteltechnieken in hun zoektocht naar de betekenis van het boek.</p>
	<p>Betekenis</p>	<p>Het verhaal is rijk aan mogelijke betekenissen, waarbij er voor elk niveau wat te halen is. Voor N2-lezers lijkt het boek zich vooral te lenen voor reflectie over zaken als vriendschap, liefde en verraad. De afwegingen die de personages op die terreinen maken zijn herkenbaar genoeg voor dit niveau, maar bieden tegelijkertijd stof voor discussie: zou ik het ook zo doen? N3-lezers zouden het boek moeten kunnen lezen als een ontwikkelingsroman. Zij zullen het leuk vinden om na te denken over algemenere vragen als: wat bepaalt iemands identiteit - de keuzes die je zelf maakt of je omgeving? Zij worden geholpen doordat het boek redelijk helder beide antwoorden aan bod laat komen. N4- (en N5- en N6-) lezers kunnen in dit boek nog een diepere betekenislaag aanboren. Zij zullen hierbij bovendien gestuurd worden door de opvallende literaire procedés in het boek (met name perspectief, tijd en motto), een 'puzzelaspect' dat hen zeker zal aanspreken. Via die weg kunnen zij het boek lezen als een roman over 'de mens' en de zin van het leven.</p>